

**ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
118-0-Рев-06-000 558
Бања Лука, 27.2.2007. год.**

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића као предсједника вијећа, Драгослава Лукића, Стевана Савића, Горјане Попадић и Биљане Томић као чланова вијећа, у правној ствари тужилаца Х. Г. и А. Г., оба двоје из П., које заступа пуномоћник Р. Д., адвокат, П., против тужене О. В. П., коју заступа пуномоћник Р. С., адвокат из П., ради утврђења недостојности за наслеђивање и по противтужби тужене против тужилаца, ради утврђења ништавости тестаментна, одлучујући о ревизији тужилаца против пресуде Окружног суда у Б. Л. број Гж-878/02 од 17.3.2005. године, на сједници одржаној дана 27.2.2007 године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се дјелимично уважава, другостепена пресуда Окружног суда у Б. Л. број Гж-878/02 од 17.3.2005. године се укида у дијелу у којем је потврђена првостепена пресуда Основног суда у П. број П-467/2000 од 26.11.2001. године у односу на одлуку о захтјеву противтужбе и о парничном трошковима, и у том дијелу предмет се враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Ревизија се у осталом дијелу одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у П. број П-467/2000. од 26.11.2001. године одбијен је тужбени захтјев тужилаца Х. Г. и А. Г. за утврђење да је тужена О. В. недостојна за наслеђивање оставиоца – свог оца М. Р. и захтјев за накнаду трошкова поступка (став 1. изреке); усвојен је захтјев противтужбе тужене, па је утврђено да је „ништав тестамент који је сачинио сада умрли отац против- тужитељице Р. М. син Х. из Ч., П., а који је сачињен дана 5.12.1997. године“ (став 2.); тужиоци су обавезани да туженој накнаде парничне трошкове у износу од 1.257,00 КМ, у року од 15 дана, (став 3.).

Другостепеном пресудом Окружног суда у Б. Л. број Гж-878/02 од 17.3.2005. године жалба тужилаца је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Тужиоци су изјавили ревизију против другостепене пресуде због погрешне примјене материјалног права, с приједлогом да се та пресуда преиначи тако што би тужбеном захтјеву било удовољено, а захтјев противтужбе био одбијен.

Одговор на ревизију није поднесен.

Републичко тужилаштво се није изјаснило о ревизији у смислу члана 390. став 3. Закона о парничном поступку који је био на снази у вријеме доношења првостепене пресуде („Службени лист СФРЈ“, број 4/77 до 35/91 и „Службени гласник Републике Српске, број 17/93 до 32/94), у вези са члановима 456. став 1. и 461. Закона о парничном поступку који је сада на снази („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03, 85/03 и 74/05, у даљем тексту: важећи ЗПП).

Предмет спора је тужбени захтјев тужилаца за утврђење недостојности тужене да наслиједи свог оца М. Р. и захтјев противтужбе тужене да је ништав тестамент М. Р., састављен 5.12.1997. године.

На захтјев завјештаоца (тестатора) М. Р., рођеног 4.9.1943. године, састављен му је дана 5.12.1997. године тестамент на њемачком језику, пред нотаром, у болници града S., у С. Р. Њ. У тексту тестаментa је наведено да завјешталац, држављанин БиХ, познаје њемачки језик, тако да није било потребе за преводиоцем и да се је нотар, кроз разговор с њим увјерио о његовој „потребној пословној и расудној способности.“ Завјешталац је даље саопштио да из брака са М. Р., који је разведен, има кћерку О. Р. рођену 1964. године (у овом спору-тужену), да се његова имовина састоји из стамбеног објекта у Ч.-П., да опозива све раније дате изјаве, да за насљеднике на овој имовини признаје сестру А. Г. (друготужиљу) и њеног супруга Х. Г. (првотужиоца), те да остале насљеднике не жели одредити. Завјешталац је према даљим констатацијама у тексту прочитао тестамент и одобрио га. Тестамент су потписали завјешталац и нотар. На српски језик тестамент је превео М. Г., стални судски тумач из С. М.

Завјешталац је до 1994. године живио у П.. Те године, због болести простате, напустио је П. и неко вријеме се лијечио у В. и код З., да би послје тога отишао код тужилаца у Њ. Г. 1993. претрпио је мождани удар. Био је покретан све до операције која је извршена годину и по дана по његовом доласку у Њ. Тужиоци су му у Њ. обезбиједили лекарску помоћ и лијечење у болницама и бањи, а помагали су га новчано и у лијековима још док је боравио у П., гдје су се о њему највише бринули И. Г. и Р. Г.. Тужиоци су, поштујући његову жељу, сахранили завјештаоца, послје његове смрти, у Ч.

На околност односа завјештаоца и тужене првостепени суд је извео доказе саслушањем парничних странака и свједока. Првотужилац је поред осталог изјавио да му је завјешталац причао да га највише пази И. Г., (брат првотужиоца), а да га кћерка (тужена) „није служила и није долазила“, али да му „није .... ништа конкретније рекла“; тужена-да није ни присуствовала завјештаочевој сахрани. Друготужиља тврди да јој тестатор путем телефона јавио „да га Оријана не посјећује већ да му помажу И. Г. и Р. Према наводима свједока Х. Д. М.“.... се никада није жалио на кћерку“; дан прије састављања тестаментa, завјешталац му је рекао да ће сву имовину оставити сестри, а да приликом састављања тестаментa кћерку није ни помињао (свједок је присуствовао састављању тестаментa). Свједок Р. Г. имао је у близини завјештаоачеве куће шталу у којој је држао краве, па је код њега свакодневно долазио и помагао му. Тврди да је тужену само једанпут видио код завјештаоца, када се је задржала око сат времена; завјешталац се на њу није жалио, али и ни на кога другог, само му је било жао што је оболио. Када је завјешталац одлучио да настави лијечење у Њ., према наводима овог свједока „за његов одлазак из Приједора смо знали само ја, И. и И. син и супруга“. Свједок М. Б. чија је кућа била удаљена од завјештаоачеве око 1 км, навраћао је код њега сваки други дан и „помагао му све што је било потребно“, али да тужену није никад код њега затекао. Ипак, кад је полазио за Њ. завјешталац му је рекао, „да му је жао што га кћерка није дошла испратити, јер је питање хоће ли се икада више видјети“ (из исказа свједока Г. произилазило би да тужена није ни знала за одлазак свог оца из П.). Тужена, саслушана у својству странке, изјавила је да је често долазила код завјештаоца, прала његову одјећу, доносила ручак, а пар пута му је преко хуманитарне организације набавила лијекове. У то вријеме имала је мало дијете (рођено 1992. године), а муж јој је био војни обвезник. Отац јој никада није приговарао да га не пази довољно. Завјештаочевој сахрани није присуствовала ради тога што за очеву смрт није ни знала. (пријатељица из З. обавијестила ју је о томе тек два дана послје сахране, с обзиром да са друготужиљом, која јој је тетка, није била у добрим односима).

Из овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да тужена није недостојна да наслиједи завјештаоца у смислу члана 129. (посебно става 1., тачке 4.) Закона о насљеђивању (пречишћени текст-„Службени лист СРБиХ“ број 7/80 и 15/80, у даљем тексту: ЗН) који се примјењује на основу члана 12. Уставног закона за спровођење Устава Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 21/92), па је тужиоце одбио с тужбеним захтјевом. Насупрот томе, суд је нашао да писмени тестамент завјештаоца не испуњава формалне услове

међународног тестаментa у смислу чланова 204, 205, 206 и 215. став 1. ЗН (није састављен у присуству два свједока, ни лица овлашћеног за тестамент, а завјешталац није потписао сваки лист тестаментa, иако се тестамент састоји из више листова). Из тих разлога удовољено је захтјеву противтужбе.

Чињенична утврђења и правна схватања првостепеног суда прихватио је и другостепени суд.

У односу на одлуку о тужбеном захтјеву схватања нижестепених судова су и по оцјени овог суда правилна.

Чланом 129. став 1. тачка 4. ЗН прописано је да је недостојан да наслиједи, како на основу закона тако и на основу тестаментa ко се теже огријешило о обавезу издржавања према оставиоцу према коме је имао законску обавезу издржавања, као и онај који није хтио указати оставиоцу нужну помоћ. Завјешталац је, ван сваке сумње, у задње вријеме свог боравка у П. био тежак болесник. Из проведених доказа не може се, ни по оцјени овог суда, извести закључак да се је тужена теже огријешила о обавезу издржавања завјештаоца. Ниједно од саслушаних лица није се изјаснило о томе да се је завјешталац жалио на поступање тужене односно да би очекивао нешто више од онога што му је објективно била у могућности да пружи, с обзиром на околности под којима је настала тешка болест, од које је патио. Потребно је указати на то да се ради о ратним условима живота. Тужена је у то вријеме засновала властиту породицу и живјела одвојено од оца (са којим, како је изјавила, није живјела заједно од своје четврте године, када су се њени родитељи развели). Имала је мало дијете, а муж јој је био на ратишту. Била је, према томе, оптерећена сопственим породичним проблемима. Но и поред тога чинила је за завјештаоца онолико колико је у таквој ситуацији могла да за њега учини, како је и навела у свом исказу приликом саслушања у својству странке. Карактеристичан је исказ свједока Б. да је завјештаоцу приликом одласка из П. било жао што тужена није дошла да га испрати „јер је питање хоће ли се икад више видјети“. Завјешталац, дакле, не само да није пребицао туженој небригу и неодговорност према њему, него је жалио због тога што ће се с њом можда дефинитивно растати. Произилази, према томе, да се ни по субјективним мјерилима самог завјештаоца, а ни по објективно утврђеним чињеницама тужена није теже огријешила о њега, нити му је ускратила нужну помоћ (завјешталац је отишао из П. не ради тога што не би било никог ко му је помагао, него због одмакле фазе његове болести, која је изискивала интензивније болничко лијечење). Околност да се и неко други бринуо о завјештаоцу (свједоци И.Г., Р. Г. М. Б.), можда и више него тужена, не значи да је она само због тога недостојна да га наследи, јер је учинила за свог оца онолико колико је објективно била у могућности. Нису према томе, били испуњени услови из члана 129. ЗН да се тужена огласи недостојном за наслеђивање завјештаоца.

Нижестепене пресуде, према томе, у односу на одлуку о тужбеном захтјеву, немају недостатака на које указују ревиденти, односно на које овај суд пази по службеној дужности. Из тих разлога, а на основу одредаба чланова 393. и 386. ранијег, у вези са члановима 456. став 1. и 461. важећег ЗПП, ревизија тужилаца је у овом дијелу одбијена као неоснована.

Нижестепени судови су, како је наведено, закључили да тестамент завјештаоца не испуњава услове форме међународног тестаментa у смислу одредаба ЗН. Судови међутим нису имали у виду пропис члана 31. става 1. тачке 1 Закона о рјешавању сукоба закона са прописима других земаља у одређеним областима („Службени лист СФРЈ“, број 43/82 и 72/82, у даљем тексту: ЗРСЗ) који је донесен последице ЗН и примјењује се такође на основу члана 12. Уставног закона за спровођење Устава Републике Српске. Према тој законској одредби тестамент је пуноважан у погледу облика ако је пуноважан по праву мјеста гдје је састављен. То значи да би тестамент завјештаоца био формално пуноважан ако је састављен по праву мјеста у којем је завјешталац саопштио своју посљедњу вољу (град С., С. Р. Њ.) и у случају кад не испуњава услове међународног тестаментa.

Потребно је из тих разлога у даљем току поступка испитати да ли је тестамент завјештаоца пуноважан са становишта поменуте одредбе члана 31. став 1. тачка 1. ЗСДЗ, а ако јесте, онда и то

да ли је завјешталац, с обзиром на своје психофизичко стање у вријеме састављања тестаментa био тестаментарно способан (члан 62. став 1.ЗН).

У односу на захтјев противтужбе тужене, како из изложеног произилази, због погрешне примјене материјалног права од нижестепених судова, чињенично стање на коме је заснована другостепена пресуда, остало је непотпуно утврђено. Ревизија тужилаца је из тих разлога дјелимично уважена, другостепена пресуда у односу на одлуку о захтјеву противтужбе укинута и одлучено да се предмет у том дијелу врати другостепеном суду на поновно суђење у смислу члана 250. став 2. у вези са члановима 456. став 2. и 461. важећег ЗПП. О парничним трошковима је одлучено као у изреци с обзиром на одредбу члана 166. став 3. ранијег ЗПП, којој одговара одредба члана 397. став 3. важећег ЗПП.

Другостепени суд је дужан да у даљем поступку отклони недостатке на које је указано, на основу члана 253. у вези са чланом 228. важећег ЗПП.

Предсједник вијећа
Петар Бајић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарне
Амила Подрашчић